

PIOTR LANDSBERG

FINANSOWANIE KULTURY W WIELKOPOLSCE

W skali Polski w roku 2008 udział wydatków z budżetów samorządów terytorialnych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w strukturze ogólnej wydatków na kulturę wyniósł 78,8%, był więc niższy niż w roku 2007 (79,0%) i w roku poprzednim (80,4%). Zwiększyły się natomiast w stosunku do roku poprzedniego wydatki na ten cel z budżetu państwa i wyniosły 1.486,7 mln (w poprzednim roku 1.313,6 mln). Ich udział w całej strukturze budżetu wyniósł 0,53%, a w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosił 38,98 zł. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w budżetach samorządów terytorialnych wyniosły ogółem 5.411,6 mln zł, co stanowiło 3,73% ich ogólnych wydatków. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość ta wyniosła 141,90 zł.

Wydatki **bieżące** z budżetów samorządów terytorialnych na kulturę w 2008 r. wyniosły 4.165,9 mln zł (3.543,9 mln zł w roku 2007, 3.200,9 mln zł w roku 2006). Kwota ta stanowi 3,68% ogółu wydatków samorządowych. Mieszczą się w niej:

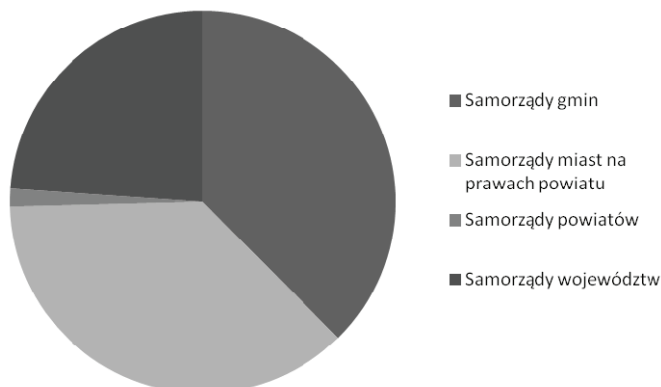
- wydatki samorządów gminnych, które osiągnęły wartość 2.035,2 mln zł (1.809,6 mln zł w roku poprzednim), stanowiąc 37,6% samorządowych wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego,
- miast na prawach powiatów, które wydały 2.000,7 mln zł (37%),
- powiatów – 83,8 mln (1,5%),
- samorządów województw – 1.291,9 mln zł (23,9%).

Relację pomiędzy poszczególnymi kwotami obrazuje wykres 1¹.

---

¹ Dane te zebrane są w raporcie Kultura w 2008 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2009. Raport GUS dostępny jest na stronie: http://www.stat.gov.pl/gus/5840_1741_PLK_HTML.htm

Wykres 1

WYDATKI NA KULTURĘ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Samorządy terytorialne z terenu Województwa Wielkopolskiego w roku 2008 przeznaczyły na kulturę łącznie kwotę **414.012.000 zł**. W przeliczeniu na jednego mieszkańca dało to **121,85 zł**. Są to środki dość skromne w porównaniu z kwotą, jaka jest wydatkowana przez samorządy z terenu województw: mazowieckiego (1.047.098, przy 201,19 zł na 1 mieszkańca), dolnośląskiego (541.554, przy 188,23 na 1 mieszkańca) i małopolskiego (493.447, przy 150,11 na 1 mieszkańca). Wysokość środków przeznaczanych przez wielkopolskie samorządy na 1 mieszkańca sytuuje się poniżej przeciętnej kwoty przeznaczanej na ten cel w skali kraju, która wynosiła 141,9. W tabeli nr 1 oraz na wykresie 2 przedstawione zostały samorządowe wydatki na kulturę wszystkich województw².

Tabela 1

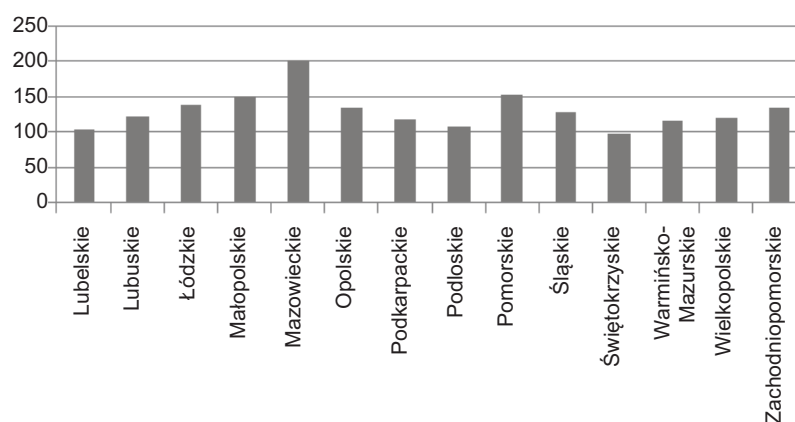
Wydatki na kulturę jednostki samorządu terytorialnego w poszczególnych regionach

Region	W tysiącach złotych	Na 1 mieszkańca
P O L S K A	5411574	141,9
Dolnośląskie	541554	188,23
Kujawsko-pomorskie	244602	118,28
Lubelskie	222563	102,95
Lubuskie	123441	122,34
Łódzkie	355671	139,54
Małopolskie	493447	150,11
Mazowieckie	1047098	201,19
Opolskie	140168	135,68

² Tamże.

Region	W tysiącach złotych	Na 1 mieszkańca
Podkarpackie	249627	118,9
Podlaskie	127244	106,8
Pomorskie	337493	152,06
Śląskie	596711	128,44
Świętokrzyskie	123110	96,73
Warmińsko-mazurskie	165726	116,13
Wielkopolskie	414012	121,85
Zachodniopomorskie	229107	135,33

Wykres 2

WYDATKI NA KULTURĘ SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

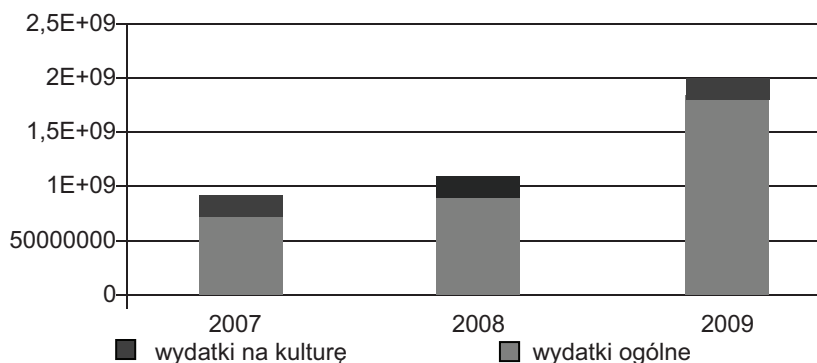
Na przestrzeni lat 2007-2009 udział wydatków na kulturę w ogólnej strukturze wydatków Województwa Wielkopolskiego wynosił odpowiednio 10,93%, 10,63% i 5,65%. Spadkowa tendencja wskaźnika wydatków w takim ujęciu nie jest zbieżna z nominalną wysokością wydatków na kulturę, które cechowały się wzrostem: znaczącym w roku 2008 w stosunku do roku poprzedniego oraz niewielkim w następnym okresie. Szczegółowe dane tej sytuacji przedstawione są w tabeli 2 oraz na wykresie 3.

Tabela 2

Wydatki na kulturę samorządu Województwa Wielkopolskiego na tle wydatków ogółem w latach 2007-2009

ROK	Wydatki ogółem	Wydatki na kulturę
2007	791338060,2	86512273,85
2008	962739129	102365167,2
2009	1882476264	106508886,3

Wykres 3

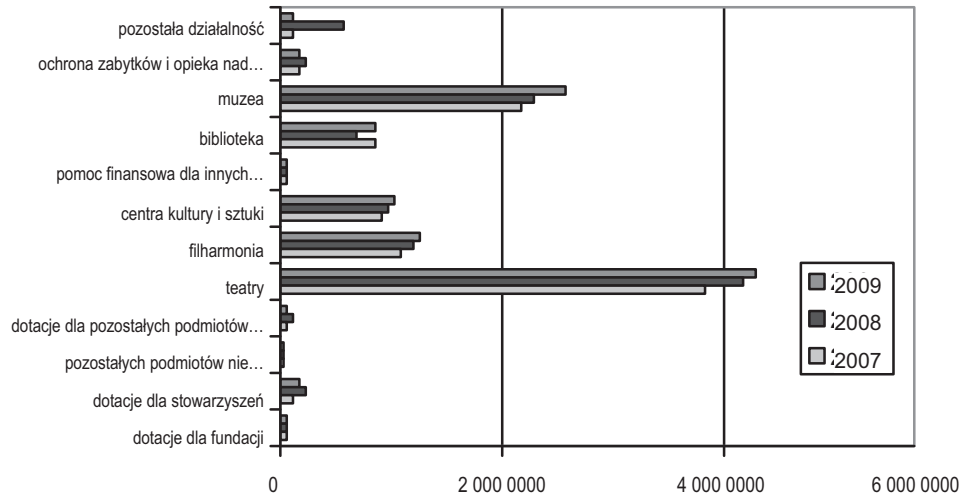
Biorąc pod uwagę ostatnie trzy zamknięte okresy budżetowe, obejmujące lata 2007–2009, stwierdzić należy, że najwyższe wydatki na kulturę z budżetu samorządu Województwa Wielkopolskiego związane są z prowadzeniem instytucji kultury. Największe środki przeznaczano na funkcjonowanie teatrów (w 2009 roku była to łączna kwota 44 671 872,39 zł), następnie muzeów (w 2009 roku kwota 31 652 795,67) i filharmonii (12 020 000 w 2009 roku). Stosunkowo niskie wydatki można zaobserwować w przypadku dotacji dla podmiotów III sektora – stowarzyszeń (w 2009 roku była to kwota 1 447 176,79) i fundacji (727 338,86 w 2009 roku). Zestawienie wydatków według ich przeznaczenia, przedstawiono w tabeli 3 oraz na wykresie 4.

Tabela 3

Wydatki samorządu Województwa Wielkopolskiego związane z różnymi dziedzinami kultury w latach 2007–2009

LATA	dotacje dla fundacji	dotacje dla stowarzyszeń	dotacje dla pozostałych podmiotów nie zaliczanych do sektora finansów publicznych	dotacje dla pozostałych podmiotów zaliczanych do sektora finansów publicznych	teatry	pozostała działalność
2007	443575,42	927184,98	110700	458522,5	36899823,72	783551,74
2008	517452	1725702,26	47000	604957,21	43676397,86	4652829,29
2009	727338,86	1447176,79	82000	358823,85	44671872,39	778519,12
LATA	filharmonia	centra kultury i sztuki	pomoc finansowa dla innych jednostek samorządu terytorialnego	Biblioteka	muzea	ochrona zabytków i opieka nad zabytkami
2007	9324000	7138782,36	0	5622300	23826833,13	977000
2008	11778000	7254390,16	143730,65	5250000	25605707,76	1109000
2009	12020000	7817284,33	191300	5668728,24	31652795,67	1093047,24

Wykres 4

Analiza kosztów rodzajowych funkcjonowania instytucji kultury, dla których organizatorem jest samorząd Województwa Wielkopolskiego, wskazuje na to, że największe wydatki wiążą się z zatrudnieniem pracowników. W roku 2009 wyniosły one średnio 5 661 441,39 zł w instytucjach artystycznych (teatrach i filharmonii), 6 621 200,28 zł w instytucjach upowszechniania kultury (centrach kultury i sztuki oraz bibliotece) oraz 1 489 257,48 zł w muzeach. Przewyższają one kilkakrotnie koszty działalności merytorycznej, które w omawianym roku wyniosły dla instytucji artystycznych, upowszechnieniowych i muzeów odpowiednio: 3 042 745,66 zł, 1 233 267,27 zł i 294 384,89. Rozkład kosztów w roku 2009 dla poszczególnych instytucji kultury przedstawiony został na wykresie 5. Pełen wykaz przychodów i kosztów w poszczególnych instytucjach kultury zaprezentowany został w tabeli.

Wykres 5

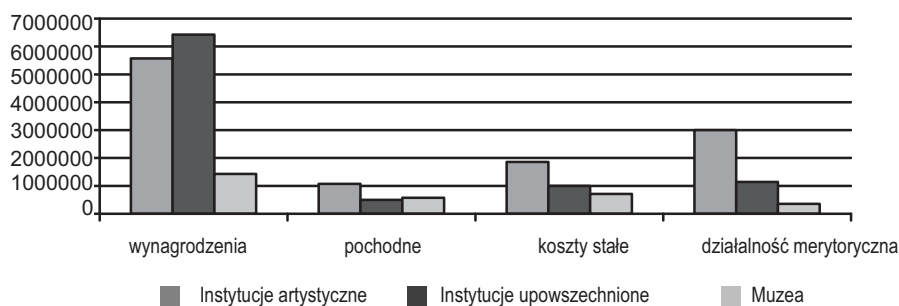

Tabela 4

Zestawienie przychodów i kosztów instytucji kultury w latach 2007-2009

Instytucja / rok	Przychody		Wynagrodzenia	Koszty		Działalność merytoryczna
	dotacja organizatora	przychody własne		pochodne	koszty stałe	
ROK 2007						
Teatr Wielki	16785000	9739836,35	12777108,32	2928582,82	6503820,1	5046163,71
Teatr Nowy	6065000	2684329,6	4203134,19	869077,7	2272893,35	1715188,21
Teatr w Gnieźnie	3341000	493861,46	2161413,67	503472,7	601088,15	594317,61
Teatr w Kaliszu	4871000	994046,01	2858553,56	626966,41	1012242,84	1536072,68
Polski Teatr Tańca	2590000	1736115,7	1708808,89	392497,61	177235,73	1899075,68
Filharmonia Poznańska	8999000	1393072,09	3963343	917829,69	880594,61	3666167,4
Instytucje artystyczne: średnia	7108500	2840210,202	4612060,272	1039737,822	1907979,13	2409497,548
Centrum Kultury w Kaliszu	3042000	2897635,35	2257059,33	499267,82	1351090,78	1657987,05
Centrum Kultury w Koninie	1581000	154164,1	718202,36	163616,66	340149,59	373028,14
Centrum Kultury w Lesznie	1400900	140789,84	616038,6	155793,25	257479,95	629924,48
Biblioteka	5273300	816573,23	2349666,3	491064,64	1370223,96	1873207,08
Instytucje upowszechnieniowe: średnia	2824300	1002290,63	1485241,648	327435,5925	829736,07	1133536,688
Muzeum w Kaliszu	1813000	167149,93	1010000	220930,13	515069,75	93217
Muzeum w Koninie	1877000	178427,68	1233343,16	280122,83	415848,13	61603,95
Muzeum w Gnieźnie	2096000	254442,43	1108795,11	249835,54	573248,58	201093,09
Muzeum na Lednicy	3120884	575197,7	2089330,19	465579,23	694797,38	428002
Muzeum w Dobrzycy	1204880	184121,13	540771,03	100153,08	590298,06	126444,91
Muzeum w Pile	1660000	196060,57	949997,59	211321,77	470616,95	83827,05
Muzeum w Szreniawie	3369100	1808362,1	2526309,28	581786,22	1509065,59	524695,2
Muzeum w Żabikowie	501000	50836,32	262289,2	58498,4	135187,24	92139,84
Muzeum w Lesznie	1590000	82685,09	984529,49	232234,28	237926,64	193077,31
Muzea: średnia	1914651,556	388586,9944	1189485,006	266717,9422	571339,8133	200455,5944
ROK 2008						
Teatr Wielki	18000000	8079207,1	14604524,54	3032455,47	4127959,34	4313186,25
Teatr Nowy	7085000	3472223,48	4524984,55	950510,95	2831109,85	3059202,44
Teatr w Gnieźnie	3530000	438039,53	2239943,94	509713,01	707990,16	579498,19
Teatr w Kaliszu	5283000	511037,19	3208654,28	592338,12	1110090,5	1741486,29

Instytucja / rok	Przychody		Wynagrodzenia	Koszty			Działalność merytoryczna
	dotacja organizatora	przychody własne		pochothane	koszty stałe		
Polski Teatr Tańca	3132200	1518350,17	1885296,87	351464,74	572772,39	1790372,4	
Filharmonia Poznańska	11551000	1355939,6	5468680,36	1074770,57	975480,22	4697367,37	
Instytucje artystyczne: średnia	8096866,667	2562466,178	5322014,09	1085208,81	1720900,41	2696852,157	
Centrum Kultury w Kaliszu	3176000	3511241,65	2550879,21	510284,75	1499366,62	2044064,8	
Centrum Kultury w Koninie	1645000	162133,95	792840,31	160380,97	375138,54	389817,89	
Centrum Kultury w Lesznie	1542174,84	126250,76	597970,84	135195,63	315411,2	708359,19	
Biblioteka	5050000	729331,23	2348040,75	546428,22	1365064,16	1578151,35	
Instytucje upowszechnieniowe: średnia	2853293,71	1132239,398	1572432,778	338072,3925	888745,13	1180098,308	
Muzeum w Kaliszu	1951970	180749,56	1125000	222884,02	603241,89	189294,12	
Muzeum w Koninie	2222757	155998,72	1264076,64	258721,64	370911,81	199028,43	
Muzeum w Gnieźnie	2155000	302452,58	1145381,38	260661,91	581266,47	316484,89	
Muzeum na Lednicy	3427750	662612,46	2267404,59	445942,02	910412,69	389201,45	
Muzeum w Dobrzycy	1191000	118662,13	587710,21	116888,09	666062,6	159272,12	
Muzeum w Pile	1669000	195684,83	1010159,7	204982,99	483102,91	103339,8	
Muzeum w Szreniawie	3725000	2249661,01	2998686,53	620567,56	1658482,74	719985	
Muzeum w Żabikowie	573000	5202,82	292762,43	60787,64	156709,7	67346,47	
Muzeum w Lesznie	1797500	119790,82	1098912,18	229866,23	303597,7	206161,79	
Muzea: średnia	2079219,667	443423,8811	1310010,407	269033,5667	637087,6122	261123,7856	
ROK 2009							
Teatr Wielki	19405000	8723510,68	14889968,64	3085557	4112040,64	6161164,02	
Teatr Nowy	7197000	306441,32	4968719,36	971451,96	2417159,75	2794276,36	
Teatr w Gnieźnie	3640000	423312,97	2343046,88	497256,11	692758,27	692758,27	
Teatr w Kaliszu	5776000	1276219,2	3118870,07	623791,58	1401864,2	1341281,5	
Polski Teatr Tańca	3621306	1952567,49	2001250,85	382867,91	713215,43	2426538,88	
Filharmonia Poznańska	11665000	2359795,88	6646792,58	1123492,32	1168332,68	4840454,96	
Instytucje artystyczne: średnia	8550717,667	2966591,257	5661441,397	1114069,48	1750895,162	3042745,665	
Centrum Kultury w Kaliszu	6840821,26	3478821,26	2492673,62	502237,37	1608504,92	2147135,63	
Centrum Kultury w Koninie	2136430	503233,47	830717,22	173155,15	626183,99	757111,48	
Centrum Kultury w Lesznie	1460000	127422,79	691302,51	144101,21	311034,2	539204,34	
Biblioteka	5351000	914473,68	2606506,93	501109,93	1510733,52	1489617,64	
Instytucje upowszechnieniowe: średnia	3947062,815	1255987,8	6621200,28	330150,915	1014114,158	1233267,273	

c.d. tab. 4

Instytucja / rok	Przychody		Koszty				Działalność merytoryczna
	dotacja organizatora	przychody własne	Wynagrodzenia	poходne	koszty stałe		
Muzeum w Kaliszu	1929000	150019,61	1196000	1196000	223856,49	89962,77	
Muzeum w Koninie	2240000	137077,51	1390625,53	277853,65	424458,31	157949,52	
Muzeum w Gnieźnie	2190000	286638,7	1240525,71	286638,7	637466,71	267402,42	
Muzeum na Lednicy	4679000	899926,73	3138398,81	577647,14	1119201,71	799358,86	
Muzeum w Dobrzycy	1286000	165811,25	639897,57	120747,06	665420,35	85664,42	
Muzeum w Pile	1717000	326613,54	1049845,12	231848,78	601588,98	130657	
Muzeum w Szreniawie	4332000	2253201,58	3225634,64	686698,35	1864555,3	864700,24	
Muzeum w Żabikowie	653400	10915,82	360390,57	72858,17	176511,81	56180,32	
Muzeum w Lesznie	1802500	188563,41	1161999,43	247724,78	395133,79	197588,53	
Muzea: średnia	2314322,222	490974,2389	1489257,487	410890,7367	678688,1611	294384,8978	

WYDATKI GOSPODARSTW DOMOWYCH

W roku 2008 wydatki gospodarstw domowych na kulturę i rekreację w przeliczeniu na osobę wynosiły w Polsce 381,47 zł³, co stanowiło średnio 3,5% ogółu wydatków. Jest to kwota wielokrotnie niższa w porównaniu z niektórymi krajami europejskimi, których mieszkańcy, jak wynika z badań przeprowadzonych w roku 1999, przeznaczają na ten cel blisko 6% ogółu budżetów gospodarstw domowych.

Tabela 5
Miesięczne wydatki na kulturę gospodarstw domowych w poszczególnych regionach w roku 2007

P O L S K A	61,5
Dolnośląskie	67,9
Kujawsko-pomorskie	56,7
Lubelskie	47,6
Lubuskie	60,7
Łódzkie	66,6
Małopolskie	60,4
Mazowieckie	88,0
Opolskie	64,4
Podkarpackie	47,0
Podlaskie	47,0
Pomorskie	75,9
Śląskie	60,4
Świętokrzyskie	33,8
Warmińsko-mazurskie	49,9
Wielkopolskie	51,1
Zachodniopomorskie	58,6

W czołówce sytuowały się Dania (5,8%), Szwecja (5,6%) i Niemcy (5,4%). Wskaźniki wyższe lub zbliżone do średniej europejskiej (4,5%) osiągnęły także kraje nie należące w owym czasie do Unii Europejskiej: Węgry (4,7%), Słowacja (4,5%) oraz Czechy (4,3%)⁴. W Polsce w omawianym roku, podobnie jak w poprzednich latach, najwyższe wydatki związane były z mediami. Opłaty za abonament radiowy i telewizyjny wyniosły 40,68 zł na osobę, a za telewizję kablową – 93,00 zł (rocznie). Kwoty te stanowią odpowiednio: 10,7% i 24,4% ogółu wydatków na kulturę w polskich gospodarstwach do-

³ Tamże.

⁴ Badanie budżetów gospodarstw domowych Eurostat. Podają za: Raport o Kapitale Intelektualnym Polski. Warszawa: 10 lipca 2008. Tekst dostępny na: <http://www.innowa.cynosc.gpw.pl/kip/>

mowych⁵. Według danych z roku 2007 (nowszych nie ma), wśród polskich województw, których mieszkańcy przeznaczają na zakup dóbr i usług kultury kwoty najwyższe, są: mazowieckie (średnio 88 zł miesięcznie), pomorskie (75,9 zł) oraz dolnośląskie (67,9 zł). Najmniej wydają mieszkańcy świętokrzyskiego (33,8 zł), podkarpackiego i podlaskiego (47 zł). Mieszkańcy Wielkopolski w roku 2007 miesięcznie wydawali na kulturę kwotę 51,1 zł, lokując swój region w grupie o najniższych nakładach gospodarstw domowych. Sytuację tę obrazuje tabela 5⁶.

---

⁵ Kultura w 2007 r., op. cit.

⁶ Tamże.